

سرآغاز عکاسی در قزوین

● محمدرسول دریاگشت

هم‌رنگ هم‌چنین دیگر عکاسان قزوین در عصر رضاشاه، سپس شرح حال گاراگین سیمونیان است.

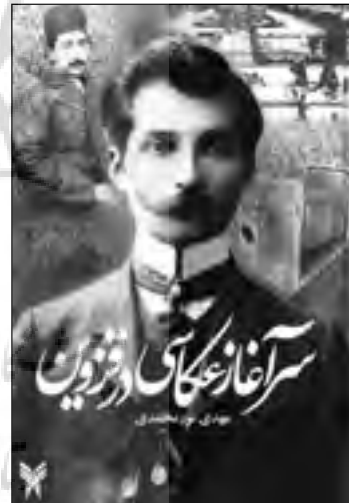
فصل سوم، پیوست ۱: عکس‌هایی از بناهای تاریخی قزوین.

فصل چهارم، پیوست ۲: عکس اشخاص متفرقه.

آنگاه فهرست منابع، نام یاب و عکس یاب.

مؤلف طی مقدمه‌ای نحوه شکل‌گیری این مجموعه را شرح داده و در دو مورد به کتاب تاریخ عکاسی و عکاسان پیشگام در ایران تألیف مرحوم یحیی ذکاء (تهران، ۱۳۷۶) استناد جسته است. اگر مؤلف محترم به کتاب گنجینه عکس‌های ایران همراه تاریخچه ورود عکاسی به ایران تألیف ایرج افشار (تهران، ۱۳۷۳) و کتاب ناصرالدین شاه عکاس، پیرامون تاریخ عکاسی ایران تألیف محمدرضا طهماسب‌پور (تهران، ۱۳۸۱) دسترسی پیدا می‌کرد، طبعاً نکات دیگری را هم می‌یافت که البته مفید بود. این اشاره هیچ‌گاه از ارزش کار پدیدآورنده کم نمی‌کند.

مؤلف می‌نویسد نخستین عکس را در قزوین عکاسی ایتالیایی به نام لوئیجی مونتابونه در سال ۱۲۷۹ قمری در حالی که همراه با نخستین سفیر ایتالیا در تهران از قزوین عبور می‌کرده‌اند، گرفته است. او این قول را از کتاب مرحوم ذکاء نقل کرده است. گویا عکاسان مخصوص ناصرالدین شاه در سال ۱۳۰۷ قمری هنگام بازگشت او از سفر فرنگ به هنگام اقامت او در قزوین، از عمارت عالی‌قاپو و دیگر بناهای این شهر عکس انداخته‌اند. سپس عکاس‌های دیگر مانند عبدالله میرزا قاجار، منوچهر خان عکاس و آقایان ارمنی از آن عهد عکس‌هایی از بناهای تاریخی قزوین انداخته‌اند. یک قطعه عکس در سال ۱۳۰۸ قمری، هنگامی که حاج

□ سرآغاز عکاسی در قزوین

□ گردآوری و نوشته: مهدی نورمحمدی

□ ناشر: مؤسسه فرهنگی حدیث امروز با همکاری دانشگاه آزاد

اسلامی واحد تاکستان، ۱۳۸۳، ۲۸۶ ص، ۳۰۰۰ تومان

کتاب حاضر در چهار فصل تدوین شده است.

فصل اول «پیشینه عکاسی در قزوین» شامل عکس‌های گرفته شده در قزوین، نخستین عکاسان قزوینی و عکس و عکاسی در اشعار دوشخصیت مشهور قزوین است.

فصل دوم «عکاسان پیشگام قزوینی»، دربرگیرنده شرح حال و آثار عکاسان معروف قزوین: امجدالوزاره، صارم لشکر و محمدخان

▼ امامزاده حسین، قزوین

نخستین عکس را در
قزوین عکاسی ایتالیایی
به نام لوئیجی مونتابونه
در سال ۱۲۷۹ قمری در
حالی که همراه با
نخستین سفیر ایتالیا در
تهران از قزوین عبور
می‌کرده‌اند،
گرفته است

بود، اما سالیانی دراز در قزوین عکاسی می‌کرد، نیز پرداخته شده است. عکسی از کلنل پسیان در این اوراق چاپ شده که کار این عکاس است. عکس‌های بسیار خوبی از بناها و آثار تاریخی قزوین در صفحات بعدی چاپ شده که بسیار زیبا و به یادماندنی است، از جمله عکس آرامگاه حمدالله مستوفی که در سال ۱۳۲۶ شمسی انداخته شده. یک عکس بسیار جالب که در سال ۱۳۹۰ شمسی گرفته شده، از سید اشرف‌الدین گیلانی مدیر نسیم شمال، سید ضیاء‌الدین طباطبایی و سید علی مجابی مدیران روزنامه رعد ظاهراً منحصر به فرد است، نیز در این مجموعه چاپ شده است. عکس‌های بسیار دلپذیر دیگری هم در مجموعه وجود دارد که گاه صاحب عکس و تاریخ عکس تشخیص داده نشده است. در پایان فهرست منابع و نام‌یاب و نمایه در این مجموعه مفید اضافه شده است.

مؤلف برای یافتن اسناد و عکس‌ها به بعضی شخصیت‌های فرهنگی و علمی اهل قزوین مراجعه داشته، و با بعضی از افراد خانواده عکاسان قدیمی مصاحبه نموده، مجموعه‌های خصوصی را دیده که نام افراد را آورده و مجموعه را پر بار نموده است. تعداد عکس‌هایی که در این کتاب چاپ شده در مجموع ۲۰۸ قطعه است. گویا عکس‌های دیگری در دست مؤلف است که امیدوارم در فرصت دیگری این آثار و یادگارهای ارزنده چاپ بشود.

پی‌نوشت:

* این شخص طی سال‌های بعد به هنگام نهضت جنگل (سال‌های ۱۲۹۳ تا ۱۳۰۰ شمسی) کنسول روس در رشت بوده، و همواره در کار نهضت اخلاص می‌کرده است.

سیاح محلاتی و میرزا رضا کرمانی به جرم ارتباط با سید جمال‌الدین اسدآبادی در قزوین زندانی بودند به وسیله یک عکاس روسی انداخته شده، که در این مجموعه چاپ شده است.

نویسنده سپس به شرح حال و نمونه‌ای از کارهای عکاسی نخستین عکاسان قزوینی می‌پردازد و می‌نویسد: اولین آنان سید عبدالله شیخ الاسلام (امجد الوزاره) بود که با عارف قزوینی دوستی داشت و ظاهراً اولین عکس را در سال ۱۳۲۴ قمری در قزوین انداخته است.

مؤلف با خانواده این عکاس هنرمند مذاکره کرده و در تکمیل شرح حال او کوشیده است. آن گاه تعدادی اسناد و هم‌چنین عکس‌های هنری را که او از بعضی اشخاص و خانواده خود انداخته بود چاپ شده است. از جمله عکس خوبی از سپهبد رزم‌آرا در سال ۱۳۱۳ شمسی که در صفحه ۶۲ چاپ شده است.

در ادامه شرح احوال و عکس‌های محمودخان معتمدی (صارم لشکر) که پس از امجد الوزاره دومین عکاس معروف قزوینی است، آمده است. عکس‌هایی با کیفیت عالی و سرشار از ویژگی‌های هنری از این عکاس در این اوراق چاپ شده است. چند قطعه عکس هم از ژنرال افسینکوف، کنسول روس در قزوین در سال ۱۲۸۷ شمسی در این مجموعه دیده می‌شود.

از محمودخان هم‌رنگ، عکاس معروف قزوینی در عهد رضاشاه هم شرح حال و آثاری چاپ شده است. هم‌چنین نام چند عکاس دیگر که طی سال‌های ۱۳۰۷ تا ۱۳۱۷ عکاسی می‌کردند آمده و شرح حال مختصری از آنان ذکر شده است.

به عکاس دیگری به نام گاراگین سیمونیان ارمنی که اهل ارومیه